

INGEBORG BAHMAN

MALINA

KONTRAST
Beograd, 2021.

Naslov originala:
MALINA
Ingeborg Bachmann

Copyright © Suhrkamp Verlag Berlin 2010
Copyright © 2020 ovog izdanja KONTRAST izdavaštvo

Za izdavača:
Vladimir Manigoda

Urednice:
Jelena Nidžović
Ana Pejović

Prevod:
Sanja Došlov
Dušan Nikolić (pogovor)

Lektura i korektura:
Kontrast izdavaštvo

Dizajn korica:
Pawel Jaczewski

Prelom:
Anica Lapčević

Štampa:
F.U.K. d.o.o.

Tiraž:
1000

Izdavač:
Kontrast, Beograd
Klaonička 2, Zemun
e-mail: jakkontrast@gmail.com
kontrastizdavastvo.com
facebook.com/KontrastIzdavastvo

Likovi:

Ivan

rođen 1935. u Mađarskoj, u Pečuju. Već nekoliko godina živi u Beču i ima redovan posao u zgradi koja se nalazi u Kertneringu. Da se ne bi prizvale nepotrebne teškoće za Ivana i njegovu budućnost, treba je nazvati institutom za izuzetno neophodne poslove, pošto se bavi novcem. Ne radi se o Kreditnoj banci.

Bela

Andraš

deca, 7 i 5 godina starosti

Malina

starost, sudeći po izgledu, neodređena, danas napunio četrdeset godina, autor „Apokrifa” koga više nema u knjižarama i koji je kasnih pedesetih godina prodat u nekoliko primeraka. U cilju kamuflaže državni službenik klase A, zaposlen u austrijskom Vojnom muzeju gde mu je završeni studij istorije (kao glavni predmet) i istorije umetnosti (kao sporedni predmet) omogućio da se zaposli na dobrom mestu na kome napreduje ne pomerajući se, ne ističući se uplitanjem, ambicijom, zahtevima ili nečujnim razmišljanjima o usavršavanju procedura i pismenih postupaka između Ministarstva odbrane na Keju Franca Jozefa i muzeja u arsenalu koji, ne privlačeći posebnu pažnju, spada u najneobičnije ustanove našeg grada.

Ja

austrijski pasoš izdat od strane Ministarstva unutrašnjih poslova. Overena potvrda o državljanstvu. Oči smeđe, kosa plava, rođena u Klagenfurtu, slede podaci i zanimanje, dvaput precrtavano i pisano preko toga, adrese, tri puta precrtane i lepim rukopisom napisano preko toga: stanuje u Ungargase, Beč III.

Vreme
današnje

Mesto
Beč

Jedino sam o vremenu morala duže da razmišljam, jer skoro da mi je nemoguće da kažem „danas”, iako „danas” kažemo svakog dana, da, moramo to da kažemo, ali kada mi ljudi, na primer, saopšte šta danas imaju u planu – a o sutra da i ne govorim – ne postane mi pogled, kao što se često misli, odsutan, već jako pažljiv, zbog osećanja nelagodnosti, toliko je beznadežan moj odnos prema tom „danas”, jer zbog tog Danas mogu samo u najvećem strahu i ogromnoj žurbi da dođem i napišem ili samo kažem nešto o tome, u tom najvećem strahu, šta se događa, jer smesta bi se moralo uništiti ono što se piše o Danas, kao što se prava pisma iscepaju, zgužvaju, ne dovrše, ne pošalju, jer su od danas i jer ni u jednom Danas neće stići na odredište.

Ko je ikada napisao ijedno užasno molećivo pismo da bi ga onda ipak pocepao i odbacio najbolje zna šta se ovde smatra pod „danas”. I ne poznaje li svako tu skoro nečitljivu ceduljicu: „Dođite, ako uopšte, ako možete, želite, ako smem da Vas zamolim! U pet sati u kafeu Landman!” Ili ovakve telegrame: „molim te javi se odmah stop još danas”. Ili: „danas nije moguće”.

Jer, Danas je reč koju smeju da upotrebljavaju samo samoubice, za sve ostale ona uopšte nema smisla, „danas” je za njih samo oznaka bilo kog dana, eto baš današnjeg, jasno im je da opet imaju samo osam sati za posao ili da će uzeti slobodno, da će nešto obaviti, otići u kupovinu, pročitati jedno jutarnje i jedno večernje izdanje novina, popiti kafu, nešto zaboraviti, da su se sa nekim nešto dogovorili, da moraju nekoga da nazovu telefonom, znači dan u kome nešto treba da se desi ili, još bolje, da se ne desi previše toga.

Kad, naprotiv, ja kažem „danas”, disanje mi postaje nepravilno, počinje ta aritmija koju je sad već moguće ustanoviti na elektrokardiogramu, samo što se iz crteža ne vidi da joj je uzrok to moje danas, uvek novo, opterećujuće, ali ja mogu da dokažem smetnju koja je sažeta u rasejanosti medicinara za nešto što proističe iz napada straha, što me čini raspoloženom, što me obeležava, danas još funkcionalno, tako kažu, smatraju, oni koji se razumeju. Samo se ja bojim da je „danas” ono što me previše uznemiruje, što je previše bez mere, ono što me previše ponese i u tom patološkom uzbuđenju za mene će do poslednjeg trenutka trajati „danas”.

Ako sam, dakle, ne baš slučajno već pod strašnom prinudom došla do te jedinice vremena, onda za jedinicu mesta mogu da zahvalim slučaju, jer nisam je pronašla ja. U toj mnogo neverovatnijoj jedinici došla sam k sebi i snalazim se u njoj, oh, i te kako, jer mesto je, sve u svemu, Beč, tu još ništa nije čudno, ali u stvari je mesto samo jedna ulica, odnosno jedan mali deo Ungargase, a to je stoga što sve troje stanujemo tu, Ivan, Malina i ja. Kada se svet posmatra iz III kvarta, kada je pogled tako sužen, čovek teži tome da izdvoji Ungargase, da o njoj nešto sazna, da je pohvali i prida joj neki određeni značaj. Moglo bi se reći da je to posebna ulica, jer počinje na jednom skoro mirnom, prijateljskom mestu kod Hojmarkta i odavde gde ja stanujem može da se vidi gradski park, ali i opasna zatvorena pijaca i glavna carinarnica. Još uvek se nalazimo među dostojanstvenim, zaključanim kućama i tek nešto iza Ivanove kuće, sa brojem 9 i dva bronzana lava na kapiji, ona prestaje da izgleda mirno, sređeno i organizovano, iako se bliži diplomatskoj četvrti, nju, međutim, ostavlja sa leve strane iza sebe i pokazuje malo srodnosti sa tom „otmenom četvrti” Beča – kako je u poverenju nazivaju. Korisna je sa svojim malenim kafićima i mnogobrojnim starim gostionicama, odlazimo kod Starog Helera, tu je i jedna upotrebljiva garaža, jako upotrebljiva Nova apoteka, trafika kod Nojlingase, ne treba zaboraviti dobru

pekaru na uglu Beatriksgase i na sreću Mincgase u kojoj možemo da parkiramo auto kad nigde nema mesta. Mestimično, npr. na uzvišici Consolato Italiano, sa Istituto Italiano di Cultura ne može joj se osporiti određena čar, ali ipak nema toga previše, jer kad se približi trolejbus ili kad se baci pogled na sumnjivu garažu za poštanska kola, na kojoj dve table ne kažu do kraja šta žele već samo kratko „Car Franc Jozef I 1850.” i „Kancelarija i radionica”, zaboravlja čovek njen trud da se oplemeni, i ona podseća na svoju daleku mladost, na staru Hungargase u kojoj su odsedali prodavci i trgovci konjima, volovima i senom koji bi doputovali iz Mađarske i u kojoj su se nalazile njihove gostionice. Tako se ona prostire, kako se službeno kaže, „u velikom luku u pravcu grada”. U opisivanju svog luka niz koji ponekad silazim iz pravca Renvega, zadržava me svojim uvek novim pojedinostima, uvredljivim novostima, prodavnicama koje se nazivaju Moderno stanovanje i koje su mi važnije od svih trgova i ulica grada koji trijumfuju nad njom. Ona nije ni nepoznata, jer ljudi znaju za nju, ali stranac je nikada neće videti, jer u njoj ne postoji ništa vredno obilaska i ovde može samo da se stanuje. Posetilac bi se okrenuo na Trgu Švarcenberg ili najkasnije kod Renvega, kod Belvedera, sa kojim nam je zajednička samo čast što nosimo naziv „III kvart”, a mogao bi stranac možda da priđe i s druge strane, iz pravca Udruženja klizača, ukoliko je odseo u novoj kamenoj kutiji, u hotelu Vienna Intercontinental, i ukoliko se odšeta predaleko u gradskom parku. Ali u taj gradski park, iznad kojeg mi je Pjero, beo kao kreč, nagovestio svojim blesavim glasom,

odlazimo najviše deset puta godišnje, jer se do tamo stiže za pet minuta; a Ivan, koji u principu ne ide peške, uprkos mojim molbama i ulagivanjima, poznaje ga čak samo iz kola, jer se park jednostavno nalazi suviše blizu i na svež vazduh i sa decom odlazimo u Bečku šumu, na brdo Kalenberg, sve do zamaka Laksenburg i Majerling, do Petronela i Karnuntuma u Gradištu. Prema ovom gradskom parku, do koga ne bismo morali da odemo kolima, gajimo neko odbijanje i nesrdačnost i ne sećam se više ničega iz bajke. Ponekad još uplašeno primetim magnoliju sa prvim cvetovima, ali ne može se to svaki put naglašavati; a kad, kao danas, ponovo kažem Malini, pošto mi ništa drugo ne pada na pamet, jesi li video magnolije u gradskom parku? on će mi, iz pristojnosti, odgovoriti i klimnuti potvrdno glavom, ali ta rečenica sa magnolijama već mu je poznata.

Lako je pogoditi da u Beču postoje mnogo lepše uličice, ali one su u drugim kvartovima i prolaze kao one prelepe žene, koje odmah pogledaš sa dužnim poštovanjem, ali ti ne pada na pamet da se sa njima spetljaš. Još nikad niko nije tvrdio da je Ungargase lepa ili da ga je očaralo ili ostavilo bez teksta raskršće Invalidengase i Ungargase. Zato neću ni da počnem sa neuverljivim tvrdnjama o mojoj ulici, o našoj ulici, trebalo bi radije da potražim u sebi svoju vezanost za Ungargase, jer ona samo u meni pravi svoj luk, do broja 9 i broja 6, i morala bih sebe da upitam zašto se stalno nalazim u njenom magnetnom polju, bez obzira da li idem preko Frejunga, da li kupujem u Grabenu, da li landram do narodne biblioteke, stojim na Trgu Lobkovica i razmišljam, tu, tu bi baš trebalo živeti! Ili na Trgu Am Hof! Čak i kad gubim vreme u centru grada i kad se pravim kao da mi se ne ide kući, kad ceo sat sedim u kafiću i prelistavam novine, jer u potaji već želim da se vratim, i kad skrenem u svoj kvart iz Beatriksgase, u kojoj sam ranije stanovala, ili iz pravca Hojmarkta, onda nije kao sa bolešću vremena, iako se vreme odjednom poklapa sa mestom, ali nakon Hojmarkta skače mi pritisak i istovremeno popušta napetost, grč, koji me spopada u nepoznatim okruženjima, i postajem potpu-

no mirna i srećna iako hodam brže. Ništa mi nije bezbednije od ovog dela ulice, po danu trčim uz stepenice, noću se zalećem na kapiju s ključem u ruci i ponovo nastupa onaj srećni trenutak kad se ključ zaglavi, otvori se kapija, otvore se vrata i taj osećaj povratka kući preplavi me u haosu saobraćaja i ljudi već u krugu od sto, dvesta metara, u kome mi sve najavljuje moju kuću, koja nije moja kuća već, naravno, pripada nekoj radnoj zajednici ili nekoj bandi špekulanata, koji su ovu kuću ponovo izgradili, u stvari zakrpili je, ali o tome ne znam skoro ništa, jer sam, dok je trajalo renoviranje, stanovala na deset minuta odavde i najčešće sam prolazila pored broja 26, koji je dugo bio moj srećan broj, utučena i svesna svoje krivice kao pas koji je promenio gazdu, pa kad ponovo sretne svog starog gazdu ne zna kome treba da bude privržen. Ali danas prolazim pored Beatriksgase broj 26 kao da tu nikad ništa nije bilo, skoro ništa, ili da, bilo je jednom na ovom mestu, miris starih vremena, ne oseća se više.

Moj odnos sa Malinom sastojao se godinama od neprijatnih susreta, velikih nesporazuma i nekoliko gluposti – hoću da kažem od mnogo većih nesporazuma nego kod drugih ljudi. Nalazila sam se doduše od početka *ispod* njega i mora da sam rano shvatila da će on sigurno postati moja zla kob, da je Malinovo mesto već zauzeo Malina pre nego što je ušao u moj život. Jedino što sam bila pošteđena, ili sam samoj sebi to prištedela, da rano budem s njim. Jer već je na tramvajskoj stanici E2, H2 kod gradskog parka jednom malo falilo da počne. Tu je stajao Malina s novinama u ruci, a ja sam se pravila kao da ga ne primećujem i netremice sam gledala preko ivica svojih novina u njega i nisam mogla da zaključim da li je stvarno toliko udubljen u svoje novine ili je primetio da ga fiksiram, hipnotišem, da sam želela da ga nateram da podigne pogled. Ja da nateram Malinu na nešto! Mislila sam, ako prvo dođe E2 onda će sve biti u redu, samo da se, za ime boga, ne pojavi prvo nesimpatični H2 ili čak retki G2, i onda je stvarno stigao E2, ali kad sam uskočila u drugi vagon,

Malina je bio nestao, međutim ne u prvom vagonu, ne u mom, a nije ni bio ostao napolju. Mogao je jedino odjednom da utrči u staničnu zgradu u trenutku kad sam morala da se okrenem, pa nije valjda mogao da propadne u zemlju. Pošto nisam mogla da smislim objašnjenje, pošto sam ga tražila pogledom, a nisam znala ni razlog za njegovo i svoje ponašanje, bio je to težak dan. Ali to je daleka prošlost i danas nema više dovoljno vremena da se o tome priča. Nakon mnogo godina doživela sam isto to sa njim u jednoj sali za predavanja u Minhenu. Odjednom je stajao pored mene, onda se udaljio nekoliko koraka, otišao među studente koji su se gurali, tražio je mesto, vratio se, a ja sam, na granici da se onesvestim od uzbuđenja, slušala jednoipčasovno predavanje, „Umetnost u veku tehnike”, i tražila i tražila u toj masi, osuđenoj da mirno sedi i bude ganuta, Malinu. Te večeri postalo mi je jasno da ne želim da se držim ni umetnosti ni tehnike ni tog veka, da se nikada neću baviti javno prežvakanim stvarima, temama, problemima, i bila sam sigurna da želim Malinu i da sve što želim da znam mora da dođe od njega. Na kraju sam sa ostalima dugo aplaudirala, dva čoveka iz Minhena izvela su me iz sale, jedan me je držao za lakat, drugi mi je uporno pričao nešto pametno, treći je hteo da razgovara sa mnom, a ja sam gledala za Malinom koji je takođe hteo da izađe na zadnji izlaz, ali polako, tako da sam ja uspeła da budem brža i učinila sam nemoguće, gurnula sam ga kao da su mene gurnuli na njega, kao da padam na njega i stvarno sam pala na njega. Tako je morao da me primeti, ali nisam sigurna da me je stvarno video. Tada sam prvi put čula njegov glas, miran, korektan, u jednom tonu: Oprostite.

Nisam nalazila odgovor na to, jer to mi još nikad niko nije rekao i nisam bila sigurna da li me moli da mu oprostim ili on meni oprašta, oči su mi se tako brzo napunile suzama da više nisam mogla da gledam za njim, već sam, zbog drugih, pogledala u pod, izvadila maramicu iz torbe i prošaptala da me je neko zgazio. Kad sam ponovo bila u stanju da podignem pogled, Malina se bio izgubio u masi.

Nisam ga više tražila po Beču, mislila sam da je u inostranstvu i ne nadajući se prolazila sam stalno iznova putem do gradskog parka, jer tada još nisam imala kola. Jednog jutra sam saznala nešto o njemu iz novina, ali u tom izveštaju uopšte se nije radilo o njemu, već je pre svega bilo govora o sahrani Marije Malina, najupečatljivijoj, najvećoj koju su Bečlije, dobrovoljno i naravno samo zato što se radi o glumici, obeležavali. Među ožalošćenima nalazio se Malinov brat, talentovani, mladi, poznati pisac koji nije bio poznat i kome su novinari brzo pomogli da ostvari jednodnevnu slavu. Jer Mariji Malini, u trenutku kada su se ministri i kućepazitelji, kritičari i gimnazisti, koji neće imati gde da sednu u dugačkoj koloni kretali ka centralnom groblju nije trebao brat koji je napisao knjigu za koju niko nije čuo i koji je uopšte bio „niko i ništa”. Morao je na taj dan narodne žalosti da obuče te tri reči „mlad i talentovan i poznat”.

O tom trećem neukusnom dodiru preko novina, koji je ionako postojao samo za mene, nikad nismo razgovarali, kao da on nije imao nikakve veze s njim, a još manje sa mnom. Jer u ono izgubljeno vreme kad jedno drugo nismo mogli da pitamo ni za imena, a pogotovo ne da razgovaramo o našim životima, zvala sam ga u sebi 'Evgenije', jer je pesma 'Princ Evgenije, plemeniti vitez'¹ bila prva koju sam naučila i to je bilo moje prvo muško ime, to ime mi se odmah veoma dopalo kao i grad 'Belgrad' čiji su se egzotika i značaj izgubili čim se ispostavilo da Malina nije iz Beograda, već samo sa jugoslovenske granice kao i ja i ponekad kažemo jedno drugom nešto na slovenačkom ili na jeziku lužičkih Srba kao prvih dana: Jaz in ti. In ti in jaz.² Inače nam nije potrebno da pričamo o našim lepim danima s početka, jer nam dani postaju sve lepši i sad se smejem kad se setim vremena kad sam bila besna na Malinu, jer mi je dozvoljavao da

1) Princ Eugen Savojski (1663–1736) – austrijski zapovednik koji je izvojevao brojne pobede nad Turcima, uključujući i onu 1717. u blizini Beograda.

2) Ti i ja. I ti i ja. (slov.)

tako mnogo vremena gubim na druge ljude i druge stvari, zato sam ga prognala iz Beograda, oduzela sam mu ime, pripisala mu misteriozne priče, čas je bio prevarant, čas malograđanin, čas špijun, a kad sam bila boljeg raspoloženja, činila sam da nestane iz stvarnosti i smeštala ga u neke bajke i legende, nazivala ga Floricel, Ridobradi, ali najradije sam ga zvala Svetim Georgijem koji je ubio aždahu da bi mogao da nastane Klagenfurt iz velike močvare u kojoj ništa nije uspevalo, da bi nastao moj prvi grad. Nakon mnogobrojnih beskorisnih igara vratila sam se, obeshrabrena, jedinoj pravoj pretpostavci da je Malina stvarno postojao u Beču i da ga ja u ovom gradu, u kome sam imala tako mnogo mogućnosti da ga sretnem, ipak svaki put promašim. Počela sam da učestvujem u razgovorima kad bi neko negde pričao o Malini, iako se to nije često događalo. To je ružno sećanje koje me danas više ne boli, ali imala sam potrebu da se pravim kao da ga i ja poznajem, kao da znam nešto o njemu i šalila sam se kao i drugi kad se prepričavala smešna, podla priča o Malini i gospođi Jordan. Danas znam da Malina sa tom gospođom Jordan nikad ništa nije 'imao', kako se to ovde kaže, da se čak ni Martin Raner nije sa njom tajno sastajao, jer je ona bila njegova sestra, ali posebno je Malinu nemoguće zamisliti u vezi sa drugim ženama. Ne može se isključiti da je Malina poznavao žene pre mene, on poznaje dosta ljudi, znači i žena, ali to je potpuno beznačajno otkad živimo zajedno; više mi ne dolaze takve misli, jer moje sumnje i stanja zbunjenosti, kada je reč o Malini, uništila je njegova zapanjenost. Nije ta mlada gospođa Jordan ni bila ona žena o kojoj su dugo kružile glasine da je dala onu čuvenu izjavu „Bavim se politikom onostranog” kada ju je asistent njenog muža iznenadio dok je na kolenima ribala pod i kada je izrazila sav svoj prezir prema svom mužu. Bilo je drugačije, neka druga priča je u pitanju i jednom će se već saznati kako je stvarno bilo. Likovi u glasinama postaće stvarni likovi, oslobođeni i veliki, kao za mene danas Malina koji više nije rezultat glasina već opušteno sedi pored mene ili ide sa mnom kroz grad. Za ostale ispravke još nije došlo vreme, one će doći na red kasnije. Ne danas.

Treba samo još da se zapitam, otkad je između nas postalo tako kako je, šta možemo da budemo jedno za drugo, Malina i ja, pošto smo toliko neslični, toliko različiti i to nije pitanje pola, načina, jačine njegove egzistencije i slabosti moje. Doduše, Malina nikad nije vodio tako grčevit život kao ja, nikad nije trošio vreme na gluposti, telefonirao kao lud, čekao da se stvari dogode same od sebe, nikad nije upadao u nešto, još manje je pola sata stajao pred ogledalom i buljio u svoj odraz da bi nakon toga pobjurio nekud, pri tome redovno kasnio, mucao nekakvo izvinjenje, stideo se zbog nekog pitanja ili ostajao bez odgovora. Mislim da i danas imamo jedno s drugim malo veze, međusobno se trpimo, čudimo se jedno drugom, ali moje čuđenje je radoznalo (da li se Malina uopšte čudi? sve manje verujem u to) i nemirno, upravo zato što ga moje prisustvo nikad ne iritira, jer ga primećuje kad mu je do toga, ne primećuje kad nema šta da se kaže, kao da ne prolazimo stalno jedno pored drugog u stanu, kao da je moguće da jedno drugo ne vidimo dok upražnjavamo svakodnevne aktivnosti. Meni tad deluje kao da njegov mir potiče odatle što za njega predstavljam jedno suviše nevažno i poznato Ja, kao da me je on izbacio iz sebe, otpadak, suvišno ljudsko stvorenje, kao da sam stvorena od njegovog rebra i oduvek mu bila suvišna, ali i kao da sam nezaobilazna mračna priča koja prati njegovu priču, želi da je dopuni, ali koju on odvaja i razgraničava od svoje jasne priče. Stoga imam samo ja nešto s njim da razjasnim, i pre svega moram i mogu sama sebi samo pred njim da postanem jasna. On nema ništa za razjašnjavanje, ne, on ne. Sređujem predsoblje, želim da budem u blizini vrata, jer uskoro će da dodje, ključ se pomera u bravi, vraćam se nekoliko koraka unazad da me ne bi udario, on zaključava vrata i istovremeno i ljubazno kažemo: dobro več. I dok idemo hodnikom, kažem još nešto:

Moram da pričam. Pričaću. Ne postoji više ništa što mi ometa sećanja.

Da, kaže Malina bez čuđenja. Ulazim u dnevnu sobu, on nastavlja dalje, jer njegova soba je poslednja.

Moram i hoću, ponavljam glasno za sebe, jer ako Malina ništa ne pita i ne želi ništa više da zna, onda je dobro. Mogu da budem mirna.

Ali ako je moje sećanje podrazumevalo samo uobičajena sećanja, ono što je ostalo iza mene, proživljeno, napušteno, onda sam još daleko, veoma daleko od skrivenog sećanja u kome ništa više ne sme da me ometa.

Šta da me ometa kod jednog grada, na primer, u kome sam rođena ne uviđajući zašto baš tu, a ne negde drugo, ali moram li toga da se sećam? Turistička organizacija pruža informacije o onom najvažnijem, neke stvari ne spadaju u njenu nadležnost, ali ni ja nisam kompetentna, mora da sam, međutim, saznala tamo u školi gde su se spojili 'muška hrabrost i ženska vernost' i gde, u našoj himni, sjaji „des Glockners Eisgefilde”³. Najveći sin našeg grada, Tomas Košat, o kome svedoči Ulica Tomasa Košata, komponovao je tu pesmu: „Napušten, napušten, napušten sam”, u školi „Herbert Bizmark” morala sam još jednom da naučim tablicu množenja koju sam već znala, u Benediktinskoj školi da ne bih išla na krizmanje išla sam na nastavu veronauke uvek popodne sa jednom devojčicom iz nekog drugog razreda, jer su svi ostali, katolici, imali veronauku pre podne, a ja sam zato uvek bila slobodna, mladi pomoćnik sveštenika navodno nije bio zdrave pameti, stari dekan je bio strog, brkat i smatrao je da je postavljanje pitanja znak nezrelosti. Gimnazija „Sv. Ursula” je sad zatvorila vrata, koja sam još jednom protresla. Možda ipak nisam dobila parče torte nakon prijemnog ispita u kafeu Muzil, ali želela bih da jesam i već vidim sebe kako malom viljuškom komadam tortu. Možda sam tu tortu dobila tek nekoliko godina kasnije. Na početku šetališta kod jezera Verter nedaleko od pristaništa prvi put sam se ljubila, ali ne vidim više lice pred sobom koje mi se približava, i ime tog stranca mora da je nestalo u blatu jezera, poznate su mi samo kartice za namirnice koje sam dala strancu koji se sledećeg dana nije pojavio kod pristaništa, jer je bio pozvan kod

3) Ledeno polje Gloknera (nem.)

najlepše žene u gradu koja je sa velikim šešišom išla kroz Viner-gase i stvarno se zvala Vanda; jednom sam je pratila do Vagplaca, bez šešira, bez parfema i bez sigurnog hoda žene od trideset i pet godina. Stranac je možda bio begunac ili je hteo da zameni kartice za cigarete i da ih popuši sa lepom visokom ženom, samo ja sam tada imala već devetnaest godina, a ne više šest, sa školskom torbom na leđima, kad se stvarno desilo. U velikom planu naslikan je mali most na reci Glan, ne obala jezera predveče, samo taj osunčani most u podne sa dva mala dečaka koji takođe na leđima nose školske torbe i stariji od njih, barem dve godine stariji od mene, uzvikuje: Hej, hej ti, dođi ovamo, imam nešto za tebe! Te reči nisu zaboravljene, ni dečačko lice, najvažniji prvi poziv, ni moja prva divlja radost, zaustavljanje, oklevanje i prvi korak ka nekom drugom na tom mostu, i odmah nakon toga pljesak teške ruke po licu: Evo ti! To je bio moj prvi šamar i prva svest o dubokom zadovoljstvu onog drugog pri udaranju. Prva spoznaja bola. Sa rukama na kaiševima školske torbe, ne plačući i ravnomernim koracima otkasao je kući neko, ko je nekada bio ja, jedan jedini put ne izbrojavši daske na tarabi pored puta, prvi put je pao među ljude. Ponekad čovek ipak zna kad je počelo, kako i gde i koje je suze trebalo isplakati.

Bilo je to na mostu na reci Glan. Ne na šetalištu pored jezera.

Dok su neki ljudi rođeni dana kao što je 1. juli kad je istovremeno rođeno četvoro jako poznatih ljudi, ili 5. maja oko koga se otimaju spasioci sveta i geniji koji su tada ispustili svoj prvi vrisak⁴, nikad nisam mogla da saznam ko je još bio toliko nepažljiv da započne svoj život onog dana koji je za mene bio prvi. Nije mi poznato zadovoljstvo da zajedno sa Aleksandrom Velikim, Lajbnicom, Galileom Galilejem ili Karlom Marksom delim tako značajan trenutak i čak je na putu iz Njujorka za Evropu, na brodu „Roterdam”, na kome se evidentira spisak svih putnika koji tih dana slave rođendan, onog dana kad sam ja bila na redu samo ispod vrata moje kabine progurana čestitka od kapetana i

4) Referenca na „Razgovore u planinama” Paula Celana.

još sam se do podneva nadala da među stotinama putnika postoji još nekoliko, kao svih ostalih dana, koji će tog dana dobiti besplatnu tortu i biti iznenađeni pesmom „happy birthday to you”. Ali bila sam to samo ja, uzalud sam tražila pogledom po sali za ručavanje, ne, niko drugi, brzo sam načela tortu, brzo je razdelila Holanđanima za tri stola i pričala sam i pila i pričala kako ne podnosim talase, kako celu noć nisam spavala i otrčala sam u kabinu i zaključala se.

Nije to bilo na mostu na reci Glan, nije ni na šetalištu, nije bilo ni na Atlantiku u noći. Samo sam išla kroz tu noć, pijana, u susret najnižoj noći.

Tek mi je kasnije palo na pamet da je tog dana, koji me je tada zanimao, barem neko umro.⁵ Pred opasnošću da pokvarim planove i običnoj astrologiji, jer imam pravo da umislim šta se događa visoko iznad nas, jer me pritom nijedna nauka ne može kontrolisati i udarati po prstima, povezujem svoj početak s krajem, jer zašto ne bi neko započeo svoj život kad se ugasi duh drugog čoveka, ali neću da kažem ime tog čoveka, jer važnije je što me je to odmah asociralo na bioskop u Kertneringu, u kome sam dva sata, zbunjena bojama i velikom tamom, prvi put gledala Veneciju, udarce vesala po vodi i neka muzika je prolazila sa svetlima kroz vodu i njeno dadim, dadam koje me je vuklo sve do figura, dvostrukih figura i njihovih plesnih koraka. Tako sam došla u Veneciju, koju nikad nisam videla, jednog vetrovitog, škriputavog bečkog zimskog dana. Često sam iznova slušala tu muziku, improvizovanu, izmenjenu, ali nikad više onako kako treba, jednom iz druge sobe gde su je isprekidali za vreme neke višeglasne diskusije o raspadu monarhije, budućnosti socijalizma, a jedan je onda počeo da viče, jer je neko drugi rekao nešto protiv egzistencijalizma ili strukturalizma, dok sam ja pažljivo osluškivala da bih čula takt, ali tad je muzika već nestala u dranju, a ja sam bila

5) Ingeborg Bahman je rođena 25. juna 1926. u Klagenfurtu; 25. juna 1822. umro je E.T.A. Hofman. Ovo je verovatno referenca na film „Priče o Hofmanu”, zasnovan na istoimenoj operi Žaka Ofenbaha.

potpuno van sebe, jer ništa drugo nisam htela da čujem. Često neću da čujem i često ne mogu da vidim. Kao što nisam mogla da gledam konja koji umire nakon što je pao niz stenu kod Hermagora i zbog kojeg sam prešla dva kilometra da bih dovela pomoć, ali ostavila sam ga sa čuvarem koji takođe ništa nije mogao da učini, ili kao što nisam mogla da slušam Mocartovu Veliku misu i pucnje u jednom selu za vreme poklada.

Neću da pričam, sve me ometa u sećanjima. Malina ulazi u sobu, traži polupraznu flašu viskija, dodaje mi čašu, sipa i kaže: Još uvek te ometa. Još uvek. Ali ometa te jedno drugo sećanje.